

Konsep Tafsir dalam Kajian Bible

Noor‘ain binti Mustaffa Johari, Mazlan bin Ibrahim
Nur Farhana binti Abdul Rahman

Jabatan Ushuluddin dan Falsafah, Fakulti Pengajian Islam
Universiti Kebangsaan Malaysia.
43600, UKM Bangi Campus, Selangor Darul Ehsan Malaysia
E-mail: ainmustaffajohari@gmail.com; mazib@ukm.edu.my; nfarhana@ukm.edu.my

Abstrak – Kajian ini membincangkan tentang konsep tafsir hermeneutik dalam kajian Bible yang mana Bible merupakan kitab bagi penganut Kristian. Isu-isu perbincangan sekitar kajian ini merangkumi pengertian penafsiran bible, sejarah perkembangan hermeneutik Bible serta metode atau pendekatan dalam pentafsiran Bible. Kajian yang dijalankan dengan menggunakan struktur kualitatif dan kajian kepustakaan bagi mengenal pasti konsep pentafsiran Bible yang dikenali sebagai hermeneutik dalam memberikan makna-makna perkataan daripada ayat-ayat Bible. Hasil kajian ini mendapati terdapat 4 pendekatan umum dalam melakukan tafsiran terhadap teks Bible iaitu kritikan bahasa, budaya, geografi dan sejarah. Kajian ini pada akhirnya ingin memahami pola pemikiran umat Kristian terhadap penafsiran tafsir Bible atau hermeneutik Bible. Hal yang demikian akan memberikan penjelasan kepada masyarakat umumnya sebab kepada pentafsiran ahli teologi Kristian dalam sesuatu perkataan atau ayat dalam Bible.

Kata kunci : *Konsep Tafsir, Hermeneutik, Bible.*

I. Pendahuluan

Bible merupakan sebuah kitab suci ajaran Kristian. Istilah Bible diambil daripada perkataan Latin iaitu *Biblia* dan ia juga berasal daripada perkataan Greek iaitu τὰ βιβλία *ta biblia* iaitu ‘*the books*’ atau “bibliotheque” yang membawa maksud ‘Library of books’ (senarai kitab-kitab). Bible juga disebut sebagai injil menerusi ayat 1 Petrus (1: 25) yang membawa erti khabar baik atau berita gembira. Manakala kitab Bible pula disebut sebagai *The Holy Bible* dalam bahasa Inggeris, Alkitab dalam bahasa Indonesia, Alkitab Berita Baik dalam Bahasa Malaysia dan “كتاب الية” dalam Bahasa Arab. Bagi penganut Kristian, Bible merupakan sumber kepercayaan dan ia merupakan koleksi atau himpunan kitab-kitab. Bible terdiri daripada 66 kitab bagi kristian Protestan dan 73 kitab bagi mazhab Katholik yang ditulis oleh beberapa individu yang mana 39 atau 46 daripadanya termaktub di dalam Perjanjian Lama dan 27 lagi kitab termaktub di dalam Perjanjian Baru.

Apa yang menarik ialah penulisan kitab Bible terdiri daripada pelbagai versi terutama dalam kristian Protestan. Ini menunjukkan bahawa kristian Protestan tidak hanya memiliki satu sahaja Bible *King James Version*. Kepelbagaian versi KJV wujud disebabkan proses semakan dari semasa ke semasa (Lim Jooi Soon & Amin Yaacob 2015:61). Kesan daripada kepelbagaian versi Bible antaranya kesukaran penganut memahami makna sebenar ayat dan tujuan sebenar ayat Bible tersebut. Maka, pentafsiran terhadap ayat-ayat Bible sangat diperlukan bagi mengetahui makna dan tujuan daripada ayat yang terkandung di dalamnya.

Kajian ini tertumpu kepada pendekatan pentafsiran dalam kajian Bible iaitu hermeneutik yang diaplikasikan dalam mencari makna dan tujuan sebenar ayat Bible. Pengkaji akan meneliti kajian ini dengan menggunakan kaedah kualitatif melalui kajian deskriptif analitis dan berbagai literature dan pendekatan pentafsiran yang mana akan menerangkan serta memberi penjelasan secara mendalam terhadap pengertian tafsir Hermeneutik Bible, sejarah perkembangan pentafsiran Bible dan metode pentafsiran yang digunakan.

II. Pengertian Penafsiran atau Hermeneutik Bible

Pentafsiran merupakan satu disiplin ilmu dalam meneroka makna terhadap sebuah teks, terutamanya kitab suci agama. Secara etimologi, perkataan tafsir berasal daripada perkataan Arab iaitu *fassara-yufassiru-tafsiran* yang membawa erti al-bayan atau al-idhah (penjelasan, keterangan, huraian, interpretasi dan komentar) (Al-Zarqani t.t: Hal 5). Menurut kamus dewan, pentafsiran bermaksud keterangan dan penjelasan berkenaan dengan ayat-ayat kitab suci (Kamus Dewan 2013: 1340). Tafsir merupakan usaha untuk menjelaskan makna bagi sesuatu perkataan dan ia mengandungi kaedah-kaedah tertentu dalam menentukan keterangan ayat yang benar di dalam teks kitab suci agama.

Dalam kajian Bible, pentafsiran yang dilakukan ke atas teks dikenali sebagai hermeneutik. Hermeneutik secara amnya ialah metode pentafsiran atau analisis teks dan merupakan cabang daripada penelitian dalam ilmu filologi. Menurut Hasan Sutanto di dalam bukunya *Hermeneutik: Prinsip Dan Metode Penafsiran Alkitab* (2015), Hermeneutik bertujuan memahami makna-makna yang terdapat dalam tanda-tanda dan simbol-simbol yang dipakai dalam sebarang bentuk komunikasi sama ada lisan mahupun teks.

Perkataan hermeneutik berasal daripada bahasa Greek iaitu dari kata kerja ‘hermeneuein’ yang bermaksud ‘to interpret’ dan nama ‘Hermeneia’ iaitu ‘interpretation’. Istilah ini digunakan oleh ahli teologi Yahudi dan Kristian serta dikembangkan oleh golongan Protestan Liberal apabila mereka menghadapi masalah dalam meneliti kebenaran Bible. Hal ini bertepatan dengan maksud di dalam Encyclopedia Britannica iaitu; menurut Zonderran Pictorial Encyclopedia, ia bermaksud mengeluarkan pemikiran daripada pihak lain (sama ada penulis atau pengucap) biasanya berlaku daripada bahasa yang berbeza dan dikenali sebagai *interpretation*. Tetapi apabila cara ini digunakan terhadap Bible, ia disebut hermeneutik. Maka, hermeneutik adalah *science of interpreting the Bible* (ilmu tafsiran mengenai Bible) yang mengandungi peraturan dan undang-undang bagi menyempurnakan pentafsiran tersebut (Mazlan Ibrahim & Tengku Intan 2013: 23).

Para Teologi Kristian moden mendefinisikan hermeneutik sebagai ‘ilmu’ dan ‘seni’ mentafsirkan Bible. Ilmu kerana hermeneutik berkaitan dengan prinsip-prinsip di dalam satu sistem manakala seni kerana berkaitan dengan konsep menerapkan prinsip-prinsip yang telah diperolehi yang mana ia harus melibatkan fungsi dan gerak kerja daripada pentafsir. Menurut latar belakang klasiknya, hermeneutik berasal dari perkataan ‘hermeneutik’ yang terdapat dalam mitologi Yunani dan Rom. Hermes (Yunani) atau Mercury (Rom) merupakan dewa ilmu, pidato, tulisan, penemuan dan seni. Ia adalah sang utusan dan pentafsir bagi para dewa dengan menyampaikan komunikasi mereka kepada manusia (Kevin J. Corner & Ken Malmin 2004: 1).

Friedrich Daniel Ernst Schleiermacher (1768-1834) iaitu seorang ahli falsafah pada abad ke-19 telah memperluaskan kefahaman terhadap hermeneutik bukan sekadar kajian teologi (interpretasi teks Bible) tetapi kepada metode memahami teks secara lebih luas melalui falsafah melalui falsafah. Menurut perspektif tokoh ini, unsur yang diperlukan dalam usaha memahami wacana ialah pentafsir, teks, maksud pengarang, konteks sejarah dan konteks budaya (Mochtar Lutfi. 2007 : 2). Pentafsiran kitab suci merupakan kunci bagi mengetahui makna-makna di sebalik teks asal tersebut. Ia bagi memahami para penganut sebuah ajaran mengetahui hukum-hukum dan pesan-pesan yang terdapat di dalamnya seterusnya memahami *hikmah* penurunan ayat-ayat daripada kitab suci.

III. Sejarah Perkembangan Hermeneutik Bible

Hermeneutika kata Bible. Hermeneutika Bible ialah suatu usaha untuk menjelaskan, menginterpretasi atau mentafsirkan dan menerjemahkan teks-teks Bible secara rasional dengan maksud untuk memudahkan pemahaman penganut Kristian terhadap pesan yang terkandung dalam kitab sucinya (Bible). Hermeneutik Bible telah melalui perjalanan Hermeneutik telah melalui perjalanan sejarah yang sangat panjang. Ia bermula daripada aktiviti pentafsiran masyarakat Yahudi yang telah wujud sebelum kelahiran gereja pada abad pertama. Ilmu pentafsiran ini telah berkembang kepada zaman pentafsiran (hermeneutik) para Bapa Gereja (Patristik), abad pertengahan, zaman reformasi sehingga mencapai zaman kemuncaknya ketika abad ke-19 melalui pengaruh rasionalisme yang berkembang pesat dengan mengkritik nilai-nilai kebenaran Bible.

Proses kelahiran tafsir Bible bermula dari zaman bangsa Yahudi lagi yang mana ia merupakan pentafsiran yang berlaku terhadap sebuah kitab yang dikenali sebagai *Tanakh* atau Perjanjian Lama (dalam kitab Bible). sejarah yang berlaku terhadap pentafsiran kitab suci dikatakan sama panjang dengan sejarah penulisan kitab tersebut dan terdapat seorang tokoh yang mempelopori bidang pentafsiran ini yang dikenali sebagai Ezra walaupun dikatakan bahawa beliau hanya seorang tenaga pengajar yang giat mengajar beberapa fasal sahaja (Hasan Sutanto 2015: 100&103). Ezra yang merupakan ahli Taurat telah memulakan karya-karyanya sekitar tahun 440M dan mula melakukan pentafsiran seiring dengan kerja-kerja mengajar dan menterjemah. Kemajuan pentafsiran ketika zaman tersebut mula meningkat setelah tokoh ini mengajarkan kitab mereka kepada masyarakat sehingga menjadikan para pelajarnya seorang ahli Taurat atau Rabi (panggilan kepada pemuka Yahudi).

Terdapat lima bentuk pentafsiran yang popular dalam kalangan orang Yahudi ketika itu yang telah mentafsir banyak buah kitab pada masa Yunani-Romawi iaitu pentafsiran secara harfiah, *midrash* (pentafsiran yang dilakukan

para Rabi), *pesher* (motif eskatologi), alegori (watak atau peristiwa sebagai lambang menerangkan sesuatu) dan tipologi (sifat perwatakan).

Pentafsiran menjadi kesan kepada masyarakat Kristian pada abad pertama yang mana ketika itu mereka percaya bahawa Jesus ialah Tuhan yang memenuhi istilah-istilah ketuhanan di dalam Perjanjian Lama dan mereka mengembangkan pentafsiran Perjanjian Lama kepada Perjanjian Baru yang mana mereka juga telah mengaplikasikan lima kaedah pentafsiran yang digarap dalam Perjanjian Lama. Ia diteruskan kepada abad kedua sehingga mencapai kemuncaknya pada abad keempat dan kelima iaitu era pembesar-pembesar gereja yang mana telah berkembangnya pentafsiran alegori dan harfiah secara meluas. Beberapa ahli tafsir telah dikenal pasti pada zaman tersebut antaranya Clemens dari Rom (wafat 215), Flavius Yustinus (100-165), Titus Flavius Clemens (150-215) dan Origenes (185-254).

Era pentafsiran Bible semakin berkembang sehingga pada abad pertengahan yang memperkenalkan tokoh-tokoh seperti Ambrosius (339-397), Hieronimus, Augustinus (347-420), Thomas Aquinas (1225-1274), Nicholas (270-343), Hugo dari St. Victor (1096-1141), Richardus dari St. Victor (1123-1173) dan Bernardus dari Clairvaux (1090-1153). Mereka ialah antara penulis dan pentafsir yang mentafsir mengikut kaedah-kaedah alegori, tropologi dan analogi bagi mentafsir kitab-kitab Perjanjian Lama dan Perjanjian Baru.

Perkembangan tafsir Bible diteruskan pada zaman Renaissance iaitu ketika ini lebih banyak perubahan yang berlaku apabila seorang reformis iaitu Martin Luther (1483-1546) merupakan pengasas Kristian Protestan yang telah lah mengembangkan pentafsiran secara reformis seiring dengan perkembangan kesenian dan kesusasteraan baharu. Beliau merupakan pentafsir abad ke-16 yang paling berpengaruh yang mana beliau telah mengutamakan iman dan anugerah Allah melalui Kristus dan tidak boleh mengkritik Bible dengan cara kehinaan sebaliknya harus mencari makna Bible dengan berdoa dan bermeditasi. Menurut Luther melihat kebenaran yang berasal dari Bible yang mula dan mendapati kesalahan ordo gereja Khatolik yang banyak menutupi doktrin Bible yang sebenarnya.

Bible dapat difahami tanpa pertolongan atau petunjuk gereja. Seterusnya pentafsiran Bible masuk ke abad 19 yang merupakan zaman yang dipengaruhi aliran rasionalisme secara meluas sehingga ada di antara mereka telah menyedari bahawa Bible bukan kitab yang berautoriti ketika itu. Ciri-ciri pentafsiran pada abad ke-19 ialah (1) Bible harus diukur dengan metode akademik manusia zaman moden, (2) mereka memberi definisi baru untuk ilham dan wahyu yang mana ilham merupakan kekuatan yang mensimulasikan pengalaman agama dan wahyu adalah penemuan manusia terhadap kebenaran agama, (3) hal *supernatural* diertikan sebagai suatu yang melampaui hal yang bersifat material (4) mereka menerapkan teori evolusi atas agama dan kitab agama dan (5) Penulis Bible hanya menggunakan konsep dan cara penyampaian yang terdapat di zamannya tetapi ia tidak berlaku pada zaman moden. Justeru mereka percaya bahawa banyak teologi Bible telah dipengaruhi cara penyampaian Hasan Sutanto 2015:5. Dalam abad ke-19 ini, muncul tokoh-tokoh yang membahaskan dan mengkritik teks Bible. Antaranya ialah Ferdinand Christian Baur (1792-1860). Beliau ialah seorang tokoh penting new Tubingen School of Theology Tübingen dan beliau mengatakan bahawa Kristian mula-mula perlu dikenali melalui perpecahan antara gereja Jerusalem dan misi Paulus. Dan percaya hanya Surat Roma, Surat 1 dan 2 Korintus, dan Surat Galatia ditulis abad pertama. Setelah tahun 1831, kerana dipengaruhi oleh seorang tokoh bernama Hegel, Baur mula melihat perkembangan sejarah secara dialektik dan beliau menerbitkan tulisannya mengenai Kesatuan Kristus di Gereja Korintus. Namun, pentafsiran yang dilakukan oleh Baur bukan didorong oleh Hegel (Hasan Sutanto 2015:164).

Seterusnya Julius Wellhausen (1844-1918) ialah seorang pentafsir yang menjalankan penyelidikannya mencakupi filologi Ibrani, analisis Kuno dan struktur kesusasteraan, analisis sumber dan urutan kronologi bahan-bahan yang terdapat dalam *Hexateuch* (enam kitab pertama dalam Bible). Beliau juga turut dipengaruhi oleh Hegelisme dan beliau cuba mentafsir Bible dari sudut perkembangan histori agama orang Yahudi. Friedrich Daniel Ernst Schleiermacher (1768-1834) tokoh hermeneutik moden yang mengambil pendekatan yang lain. Beliau lebih menekankan fungsi misteri, imaginasi dan perasaan kerana walaupun dengan pendekatan sejarah, pembaca-pembaca masa kini dapat memahami maksud penulis Bible, tetapi mereka tidak memperoleh berita yang relevan. Menurutnya Bible merupakan catatan pengalaman agama dan tidak perlu untuk mempelajari secara terperinci. Dengan menganalisis pengalaman agama, pentafsir akan mendapati dasar umum baik golongan di dalam gereja mahupun di luar gereja (Hasan Sutanto 2015: 165).

Namun, Schleiermacher merupakan pendukung Protestan Liberal dalam ajaran Kristian yang melaungkan kebebasan setiap penganut Kristian dalam mentafsir teks-teks Bible sehingga beliau digelar Bapa Hermeneutik Moden. Mereka ini hakikatnya mendukung nilai rasionalisme humanis yang menyebabkan para pentafsir mengurangi nilai dan autoriti Bible dengan cara tidak mengakui bahawa Bible diilhamkan Tuhan dan tidak mungkin salah. Dalam erti kata lainnya, mereka mendukung peranan akal secara tuntas dalam melakukan pentafsiran walaupun terhadap teks-teks suci ajaran agama. Hal yang demikian juga mendapat tentangan daripada beberapa orang sarjana yang mendukung aliran konservatif dan antara mereka ialah Karl Barth (1886-1968) Beliau ketika awal abad ke-20 telah berusaha untuk menghalang Liberalisme, namun usahanya tidak berhasil dan akhirnya beliau termasuk dalam golongan Protestan Liberalisme tersebut kerana tidak dapat memperbaiki kesalahan asas daripada Liberalisme (Kevin J. Corner & Ken Malmin 2004: 87).

Aliran konservatif ialah satu istilah yang luas yang mencakupi semua aliran pemikiran yang berpegang pada unsur-unsur asas Kristian Ortodoks. mereka beranggapan bahawa akal atau pemikiran harus berpandukan Bible kerana

terdapat beberapa perkara di dalam Bible melangkaui batas pemikiran manusia dan Bible pada hakikatnya ialah kitab yang telah diilhamkan yang mana pernyataan di dalamnya tidak mungkin salah. Penganut konservatif mengakui bahawa adanya adikrodati (kemampuan melakukan sesuatu di luar kemampuan manusia). Mereka juga memandang pelbagai keadaan sejarah yang terkandung di dalam Bible sebagai latar belakang untuk menyampaikan kebenaran dan mendokong keabsahan pentafsiran teologi (Kevin J. Corner & Ken Malmin 2004:89).

Namun begitu, setelah kemunculan beberapa tokoh atau reformis daripada Kristian Protestan terutama pelopornya iaitu Friedrich Daniel Ernst Schleiermacher (1768-1834), ilmu hermeneutik telah dikembangkan menjadi sebuah fahaman falsafah yang membuka ruang yang lebih terbuka dalam dunia pentafsiran. Usaha ini seterusnya dikembangkan lagi menerusi Wilhelm Dilthey (1833-1911) yang juga merupakan ahli falsafah yang juga pakar ilmu-ilmu sosial. Seterusnya, kajian hermeneutik terdedah kepada kajian ontologi pada era Martin Heidegger (1889-1976) dan kemudiannya diteruskan oleh Hans George Gadamer (1900-1998) dan Jurgen Habermas (1929).

Hakikatnya, terlalu banyak aliran pentafsiran muncul dalam sejarah pentafsiran Bible yang mendukung pelbagai bentuk kaedah untuk mentafsir ayat Bible. Banyaknya aliran yang wujud ini kadangkala akhirnya menyukarkan masyarakat mencari kebenaran dan memahami pesan-pesan yang terdapat dalam ayat-ayat Bible. Namun, usaha mereka itu hanyalah bertujuan memastikan bahawa Bible masih mampu menjadi rujukan kepada penganutnya dan mereka dapat meyakinkan bahawa agama Kristian benar.

Era kini kita melihat bahawa sarjana-sarjana Kristian telah menjadikan hermeneutik ialah jalan terbaik dalam memahami Bible setelah berlaku banyak perubahan dalam perkembangan ilmu ini bermula dari pentafsiran pada zaman kuno sehingga sekarang seperti terdapat dalam kata-kata Hasan Sutanto (2015) bahawa hermeneutik ialah metode yang berkesan dalam memahami erti sebenar ayat-ayat Bible. Hal yang demikian adalah disebabkan terlalu banyak kelemahan dari sudut pentafsiran dan penterjemahan kitab sehingga beberapa tokoh lampau yang sudah tidak mempercayai kebenaran isi Bible. Maka, hermeneutik ialah cara untuk mengembalikan rasa keyakinan masyarakat Kristian terhadap kebenaran Bible walaupun ia masih juga tidak dapat menutupi keraguan sesetengah masyarakat.

IV. Pendekatan Dalam Pentafsiran Bible

Para teologi Kristian menggunakan kaedah hermeneutik dalam pentafsiran Bible bertujuan untuk menentukan secara tepat apa yang dimaksudkan oleh pengarang. Dasar untuk mencapai tujuan tersebut ialah melihat kepada perbezaan pemikiran pentafsir dengan penulis Bible supaya keseluruhannya memahami maksud sebenar teks Bible. Unsur utama yang perlu diteliti ialah dari sudut bahasa, budaya, geografi dan sejarah (atasnya Kevin J. Corner & Ken Malmin 2004:93).

4. 1. Bahasa

Bible telah ditulis dalam tiga bahasa yang tidak diguna pakai lagi pada masa kini iaitu bahasa Ibrani kuno, bahasa Kasdim kuno dan bahasa Yunani *koine*. Kebanyakan teks Bible kini diterjemahkan ke dalam bahasa Inggeris sebagai bahasa utama pembacaan penganut Kristian. Hal yang demikian menurut para teologi Kristian, perbezaan yang berlaku dalam aspek bahasa ini perlu diselesaikan dengan mempelajari linguistik (Kevin J. Corner & Ken Malmin 2004:94).

Linguistik menurut kamus Dewan Edisi keempat (2005) ialah ilmu tentang bahasa, asal-usul, erti dan penggunaan kata-kata malah ia juga disebut sebagai filologi komparatif. Perbahasan yang berlaku di dalam persoalan linguistik ini antaranya ialah kosa kata, tatabahasa dan gaya bahasa.

4. 2. Geografi

Pentafsiran Bible juga melihat kepada perbezaan geografi antara para penulis Bible dengan para pembaca moden. Dasar yang telah diguna pakai ini mendalami keadaan geografi iaitu peristiwa dan tulisan dalam Bible terjadi. Permasalahan utama yang menjadi fokus ahli tafsir Bible ialah para penulis Bible itu sendiri yang hidup dalam keadaan geografi yang berbeza dengan keadaan sekarang. Permasalahan tersebut menjadi semakin rumit apabila fatwa berkaitan tempat-tempat yang disebut dalam tulisan-tulisan kuno tidak ada lagi atau tidak lagi dikenali dengan nama yang sama. Oleh yang demikian dasar ini diguna pakai bagi menyelesaikan masalah tersebut iaitu mengaplikasikan kemudahan arkeologi yang mana ia terpecah kepada tiga bidang umum iaitu geografi politik, geografi geologi dan geografi haiwan dan tumbuh-tumbuhan (Kevin J. Corner & Ken Malmin 2004:98).

4. 3. Sejarah

Penelitian terhadap keadaan sejarah ketika peristiwa-peristiwa yang tertulis di dalam Bible dan keadaan atau latar belakang penulis Bible ketika itu juga telah menjadi aspek penelitian oleh para pentafsir Bible. Ahli hermeneutic Bible melihat kepada tiga sudut iaitu latar belakang politik, ekonomi dan agama. Maka, dengan menggunakan 3 aspek tersebut ahli tafsir Bible dapat mengatasi perbezaan sejarah yang berlaku daripada zaman lampau dan zaman moden (Kevin J. Corner & Ken Malmin 2004:101-103).

V. Kaedah Pentafsiran

Begitu juga di dalam penelitian terhadap pentafsiran, terdapat kaedah-kaedah khusus dalam mentafsir ayat-ayat Bible. Antaranya ialah Kaedah kritikan teks, kritikan sejarah, kritikan tatabahasa, kritikan sastera, kritikan bentuk, kritikan tradisi, kritikan redaksi, kritikan struktur dan kritikan kanonik (kanun).

5. 1. Kritikan Teks

Kritikan teks atau di dalam bahasa Inggeris disebut '*textual criticism*' ialah satu usaha untuk meneliti susunan teks Bible melalui pembacaan, meneliti bahasa aslinya, kemungkinan-kemungkinan perubahan salinan, membandingkan satu ayat dengan ayat yang lain di dalam Bible supaya menjelaskan maksud sebenar teks Bible tersebut. Hakikatnya terdapat perbezaan bahasa yang diguna pakai antara kitab Perjanjian Lama dengan perjanjian baru iaitu kitab perjanjian lama menggunakan bahasa Ibrani dan bahasa Aram manakala kitab Perjanjian Baru menggunakan bahasa Yunani (Hayes, Hollandy 1987: 33). Namun begitu, menurut Hasan Sutanto (2015: 217) ketika menterjemahkan perkataan '*textual criticism*' kepada bahasa Indonesia, beliau lebih cenderung menterjemahkan perkataan tersebut kepada 'analisis salinan kuno' kerana salah satu sudut yang sangat diteliti di dalam kritikan ini ialah salinan-salinan kuno yang mempunyai kaitan dengan pentafsiran sesuatu perkataan atau ayat di dalam Bible. Analisis salinan kuno merupakan langkah pertama dalam melakukan pentafsiran Bible kerana seseorang pentafsir harus yakin bahawa isi-isi teks Bible berasal dari salinan-salinan kuno yang sangat dekat dengan naskhah asli.

Antara fungsi kritikan teks ini ialah mencari perbezaan makna ayat-ayat Bible dalam menyumbang hasil kepada perubahan teologi dan doktrin. Hasil menggunakan metode ini, pembaca akan mampu mencari keaslian makna pada teks-teks asal yang lebih sulit. Namun begitu, terdapat beberapa perkara yang perlu diteliti oleh penganut Kristian dalam perbahasan kritikan teks atau salinan kuno ini iaitu (1) para pentafsir yang menggunakan kritikan ini tidak boleh meragui autoriti Bible malah menyebarkan nilai kritikan ini tanpa meragui ayat-ayat daripada bible sendiri, (2) pentafsir yang menggunakan kritikan ini perlu mempunyai asas pengetahuan supaya mampu memberikan penjelasan yang tuntas kepada para penganut mereka, (3) penganut Kristian perlu teguh mempercayai tafsiran-tafsiran yang dilakukan kerana menurut mereka, tidak ada iman kepercayaan dalam Kristian yang didirikan berdasarkan ayat-ayat yang diragukan (Hasan Sutanto 2015:219).

Oleh yang demikian, prinsip-prinsip yang telah dinyatakan menjadi tunjang kepada kepercayaan mereka terhadap tafsiran-tafsiran yang dilakukan walaupun hermeneutik itu sendiri berdiri atas pandangan rasional para pentafsir dan bukan dari wahyu yang mutlak dari Tuhan mereka.

5. 2. Kritikan Sejarah

Kritikan sejarah ialah satu metode yang mempunyai anggapan melalui sejarah daripada teks dan ia terdiri daripada dua pengertian iaitu sama ada 'ia mungkin berkaitan sejarah' atau 'mempunyai sejarah tersendiri'. Sejarah dalam teks atau 'berkaitan dengan sejarah' memberi erti bahawa ia mencari petunjuk-petunjuk dengan sejarah yang terkandung teks Bible sendiri seperti peristiwa-peristiwa yang berlaku, cerita daripada tokoh-tokoh atau keadaan sosial yang berlaku dan diceritakan di dalam Bible. Manakala sejarah daripada teks atau 'mempunyai sejarah tersendiri' ialah menunjuk sesuatu yang tiada kaitan dengan penceritaan atau kisah daripada teks Bible iaitu riwayat atau sejarah teks itu sendiri (bagaimana teks itu muncul, siapa penulisnya, bagaimana keadaan penulis menulis teks-teks tersebut dan sebagainya) (Hayes, Hollandy 1987: 45).

Kajian sejarah yang dijalankan memberikan penerangan kepada penceritaan yang kabur dengan menentukan dengan lebih tepat sifat kepada peristiwa-peristiwa yang berlaku supaya pembaca pada zaman moden boleh mendapat manfaat daripada makna yang ditulis oleh penulis. Di samping itu, matlamat kedua kritikan sejarah adalah untuk menguji ketepatan sejarah yang berupa penceritaan-penceritaan daripadanya. Sebagai contoh, di dalam 'Kisah Para Rasul' para hakim telah memberikan pelbagai tajuk daripada dokumen-dokumen kuno untuk menjadikannya bukti pengesahan yang tepat dan selari maknanya untuk zaman kini (Howard 1977:126).

Kritikan sejarah pada dasarnya memberikan penjelasan kepada pentafsir melalui sejarah yang terkandung dan sejarah daripada Bible itu sendiri sehingga mampu mengeluarkan tafsiran seterusnya menjadikan tafsiran tersebut sesuai dengan zaman pentafsir. Hal ini jelas menunjukkan bahawa fungsi kritikan sejarah ini penting bagi membantu pentafsir memberikan makna yang sesuai dengan zamannya melalui sejarah yang berlaku sama ada daripada Bible sendiri atau riwayat-riwayat dalam teks-teks salinan kuno.

5. 3. Kritikan Tatabahasa

Kritikan tatabahasa menurut Hasan Sutanto (2015: 325) adalah satu kepentingan dalam menyampaikan berita dengan jelas dan tepat kerana ia berkaitan dengan kaedah dan struktur bahasa yang akan difahami oleh pentafsir dan pembaca. Kaedah ini diguna oleh pentafsir dalam menyusun dan memberikan makna yang benar daripada teks Bible.

Menurut Hayes (1987), dalam kritikan tatabahasa pentafsir berusaha mencari perkataan – perkataan yang ketara keaburannya atau tidak jelas dari sudut maknanya dan mereka menjelaskan istilah yang tepat bagi perkataan tersebut

menurut ilmu tatabahasa. Menurut beliau, dalam mendapatkan istilah yang tepat, terdapat 3 sumber rujukan yang membantu kepada proses pentafsiran teks Bible iaitu (1) kamus dan Ensiklopedia Bible, (2) buku perkataan atau leksikon Bible dan (3) Konkordans Bible.

5. 4. *Kritikan Sastera*

Kritikan sastera merupakan satu pendekatan dalam pentafsiran Bible yang mendapatkan rujukan daripada beberapa sumber dan dokumen dan hakikatnya para teologi beranggapan bahawa Bible merupakan bahan sastera. Melalui pendekatan ini, ia lebih tertumpu kepada struktur karangan, karakter teks, teknik gaya bahasa, gambar-gambar dan simbol-simbol yang digunakan penulis serta kesan-kesan daripada cerita atau kisah di dalam teks Bible (Hayes 1987:73).

Menurut sarjana Kristian, Bible yang mengandungi puluhan kitab merupakan karya unik dan ditulis oleh penulis yang dipimpin Roh Kudus. Ia ditulis dengan pelbagai teknik sastera dan retorik yang komunikatif untuk para pembacanya. Sebagai contoh, sebutan 'babi' yang kebiasaannya digunakan untuk menghina orang, tetapi haiwan ini tetap dipelihara dan dimakan oleh ramai orang telah digunakan terhadap ayat di dalam fasal ke-15 di dalam kitab Lukas, yang mana seorang anak yang berfoya-foya dengan wang pemberian ayahnya, lalu Bible memberi gambaran mengenai kerendahan status sosialnya melalui perkataan tersebut (Hasan Sutanto 2015:290-291).

Pendekatan Kritikan sastera ini hakikatnya memberi peranan kepada para pentafsir melihat kepada tujuan sesebuah kitab di dalam Bible. Para pentafsir akan melihat kepada posisi, fungsi dan peranan bahagian-bahagian kitab yang ingin ditafsirkan walaupun tidak semua tujuan kitab dikenal pasti dan disepakati di antara para pentafsir.

5. 5. *Kritikan Tradisi*

Kritikan tradisi atau di dalam bahasa Inggeris disebut sebagai '*Tradition Criticism*' memberi tumpuan kepada sifat-sifat tradisi yang boleh disesuaikan dalam konteks sejarah suatu masyarakat. Hal tersebut akan membantu pembaca mengenal nilai-nilai moral dan etika dalam sebuah masyarakat. Kesan daripada hal tersebut, ia mampu melihat dan membandingkan tradisi zaman lampau dengan tradisi pada zaman pentafsir hidup (Hayes 1987: 92).

5. 6. *Kritikan Redaksi*

Dalam pentafsiran Bible, kritikan redaksi telah menumpukan kepada bentuk daripada tafsiran di peringkat editor atau pengarang yang akan membuat suntingan dan mengeluarkan bentuk akhir tulisan, komposisi petikan atau peringkat akhir tradisi. Kritikan redaksi ini memberi andaian kepada perspektif dan gambaran kepada kritikan tradisi dan kritikan bentuk. Ia membina andaian bahawa banyak teks Bible mempunyai prasejarah yang boleh dibina semula mengikut perubahan yang berlaku (Hayes 1987: 101).

Secara ringkasnya, kritikan redaksi merupakan satu usaha menganalisis apa yang berlaku dalam proses penyusunan teks Perjanjian Baru. Ia sendiri terkait dengan proses suntingan yang dilakukan oleh para penulis teks Perjanjian Baru iaitu perubahan-perubahan yang telah ditunjukkan oleh mereka melalui teks-teks salinan kuno yang telah mereka terima.

5. 7. *Kritikan Struktural*

Kritikan struktural dikembangkan berdasarkan teori-teori yang memberikan perhatian kepada struktur bahasa yang mana ia terkait dalam konteks tatabahasa yang menghasilkan bentuk komunikasi. Kritikan ini disebut dan akan menjadi lebih jelas apabila terdapat unsur-unsur perbezaan dalam suatu struktur tertentu yang memiliki hubungan imbal balik. Sebagai contoh, seseorang tidak akan memahami dan menghargai nilai dan erti kepada perkataan 'sihat' sekiranya dirinya sendiri belum mengalami keadaan 'sakit' kerana perkara itu tidak dapat memberi penjelasan mengenai perbezaan antara sakit dan sihat serta tidak mengetahui hubungan antara dua perkataan tersebut.

5. 8. *Kritikan Kanonik*

Kritikan kanonik atau kritikan bentuk dasar ialah istilah bahasa Malaysia dalam perbahasan linguistik merupakan satu kaedah mengenai hukum-hukum yang memberikan penjelasan bagaimana ia berfungsi terhadap sesuatu masyarakat yang mana ia mempunyai kaitan dengan analisis sejarah terhadap teks Bible dan membawa solusi kepada pembaca dalam aplikasi erti daripada teks Bible dalam kehidupan mereka.

II. Kesimpulan

Hermeneutik dalam kajian Bible telah terbukti bahawa wujud beberapa disiplin penafsiran yang diguna pakai oleh ahli teologinya bagi memastikan kelangsungan kitab suci mereka diterima pakai oleh masyarakat dan penganutnya malah hal ini menunjukkan kepada kita bahawa inilah konsep serta pengamalan ajaran Kristian. Begitu juga, huraian kepada

beberapa metode tersebut dapat menunjukkan kaedah atau pola pemikiran ahli teologi Kristian dalam mentafsirkan ayat-ayat suci mereka yang mana terdapat variasi pendekatan metode pentafsiran yang diguna pakai dan antara yang popular digunakan ialah metode bahasa, metode budaya, metode geografi dan metode sejarah.

Hermeneutik merupakan disiplin penafsiran yang sesuai diaplikasikan dalam kajian Bible. Hal yang demikian kerana Bible mempunyai keraguan dari sudut teks serta penulisnya, maka hermeneutik terutama aliran hermeneutik moden yang mendukung nilai rasionalisme dalam memberi makna sebenar ayat-ayat Bible telah mampu menjadikan Bible masih relevan kepada penganutnya sehingga kini. Seluruh kefahaman atau ilmu-ilmu pentafsiran Bible ini bukan sahaja membawa kita mengetahui corak dan kaedah yang digunakan malah menuntut kebijaksanaan kita melihat bahawa ia adalah satu khazanah pemikiran.

Rujukan

1. Abdul Azim Al-Zarqani. tt. *Manahil al-Irfan Fi Ulum Al-Quran*. Kairo: Mathba'ah Isa Al-Babi Al-Halabi.
2. Anon. 1994. *The Interpretation of the Bible in The Church*. http://catholic-resources.org/ChurchDocs/PBC_Interp2.htm. [18 Disember 2016]
3. Anon. 2016. *Hermeneutik Alkitab*. https://id.wikipedia.org/wiki/Hermeneutika_Alkitab [22 November 2016].
4. Gordon D. Fee & Douglas Stuart, 2015, *Hermeneutik: Bagaimana Menafsirkan Firman Tuhan Dengan Tepat*, Malang: Gandum Mas.
5. Hasan Sutanto. 2015. *Hermeneutik: Prinsip dan Metode Penafsiran Alkitab*. Malang: Seminari Alkitab Asia Tenggara
6. Howard Marshall. 1977. *New Testament Interpretation*. Edt. Howard Marshall. The Paternoster Press Ltd Exeter: England
7. John H. Hayes & Carl R. Holladay, 1989, *Biblical Exegesis: A Beginner's Handbook*, Westminster John Knox Press: Atlanta
8. Kamus Dewan edisi keempat. 2013. *Perkataan Ritual*. Kuala Lumpur: Dewan bahasa dan Pustaka.
9. Kevin J. Corner & Ken Malmin, 2004, *Interpreting The Scriptures: Hermeneutik Sebuah Buku Teks Tentang Cara Mentafsirkan Alkitab*, Malang: Penerbit Gandum Press
10. Lim Jooi Soon & Amin Yaacob. 2015. *Persoalan Berkenaan Asas-asas Agama Kristian*. Kuala Lumpur: Jawatankuasa Penaja PERKIM.
11. Mazlan Ibrahim & Tengku Intan Zarina Tengku Puji, 2013, *Penyelewangan Dalam Tafsir Al-Qur'an*, UKM: Bangi
12. Mochtar Lutfi. 2007. *Hermeneutika: Pemahaman Konseptual dan Metodologis*. *Jurnal Media Masyarakat: Kebudayaan & Politik*, vol.10, No.3, Universitas Airlangga: Surabaya.